

СЦЕНІЧНЕ СЛОВО У ГОЛІВУДСЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ КІНЦЯ 20-Х - 30-Х РР.

Біленька Анастасія Миколаївна

викладач кафедри музично-драматичного театру
Харківська державна академія культури, Україна

Світлична Ольга Олександрівна

викладач кафедри музично-драматичного театру;
Харківська державна академія культури, Україна

6 жовтня 1927 року – день прем'єри фільму «Співак джазу» – прийнято вважати днем народження звукового кіно. Таким чином, стало зрозуміло: звук, що прийшов у кінематограф, застав зненацька майстрів німого кіно і змусив кіноіндустрію відтепер працювати за новими правилами. І багатьом з них так і не вдалось адаптуватися. Кінокартина «Співак джазу» зі звуком, записаним на грамплатівці, стала першим музичним фільмом з синхронізованою мовною фонограмою. І саме музичні номери, які були зняті середнім і загальним планом, бо не вимагали точної синхронізації (замість діалогів було використано інтертитри), зайняли більше половини фільму. Фраза «Зачекайте, зачекайте хвилинку! Ви ще нічого не чули!» відтоді стала першою синхронною реплікою головного героя і символом приходу ери звукового кіно.

На відміну від практики Радянського Союзу, персонажі голлівудських фільмів не були позбавлені індивідуальності та мали свої мовні особливості, а тому актори були вільні у підборі мовних засобів під час роботи над роллю.

Зокрема в картині «Доктор Джекіл і містер Хайд» (1931) виконавець головних ролей Ф.Марч, який був удостоєний «Оскара» за їх виконання, яскраво передав перехід – перевтілення Джекіла в Хайда і навпаки завдяки точно підбраному інтонаційному і темпо-ритмічному малюнку обох персонажів, від глибокого спокійного, рівного грудного голосу до скрипучого голосу на середньому регістрі з переважанням рваних фраз і викриків.

Одним з найпопулярніших і найприбутковіших жанрів стала мелодрама. В 30-ті рр. була створена велика їх кількість, і не лише за оригінальними сценаріями, часто екранізувались класичні романи та п'єси. Серед ранніх мелодрам, які заслуговують уваги як глядачів, так і критиків, варто згадати «Это случилось однажды ночью» (1934) з К. Гейблом в головній ролі, що отримала 5 Оскарів в головних номінаціях. В ній найбільш яскраво проявився образ-візитівка Гейбла — впевненого в собі, трохи нахабного, але з почуттям гумору молодика з емоційною, трохи рубаною манерою подачі тексту. Цього ж року вийшла картина Р.Мамуляна «Ми знову живі». Роль князя Нехлюдова з романтичним тоном голосу зіграв Ф. Марч, який отримав Оскара за вищезгадану стрічку «Доктор Джекіл і містер Хайд». Катюшу Маслову зіграла російська актриса Анна Стен, яка нещодавно емігрувала до США. Її акцент у цій картині добре помітний, особливо це помітно по вібруючому «р». Романтичні сцени зіграні акторами на емоційному підйомі та використанні субтонового звучання голосу з великою кількістю повітря, що надавало їм більше чуттєвості. Така манера виконання романтичних сцен була звичною на театральній сцені, а з появою звуку перекочувала і в кіно.

Аналізуючи картину «Народження зірки» (1937), яка належить до культових мелодрам свого часу та породила згодом не менш відомі ремейки, варто приділити

увагу мовному образу головної героїні, яку зіграла Джанет Гейнор. Спочатку героїня, яка відчайдушно намагається стати актрисою, але достатньо скромна і наївна і щира, розмовляє переважно в межах середнього регістру, використовуючи суміш легатової і переддихової атаки, але звук подає достатньо глухо, що тим самим підкреслює вищезгадані якості. Темп її мови – середній. Проте з розвитком образу, коли героїня стає популярною актрисою і коханою жінкою, хоча її інтонація і залишається м'якою, проте в ній з'являється впевненість і додаються грудні ноти.

Система довгострокових контрактів, яка була характерною в Голлівуді, зіграла негативну роль в справі обмеження акторської свободи творчості і права вибору. Не маючи можливості розірвати контракт, вони були змушені робити те, що вимагало від них керівництво кіностудії. Контрактна система змушувала акторів виконувати майже одні і ті ж образи, змінювались хіба часи, костюм, сюжет і партнери. Працювали за встановленими раніше штампами. Також давалася взнаки обмеженість часу на зйомки, бюджет. Крім того, актори не мали можливості довго попередньо працювати над образом, вони рідко розробляли для персонажа нову неповторну манеру мови, інтонаційний малюнок, майже все відпрацьовувалось прямо на знімальному майданчику. Щастило лише акторам, які потрапляли до режисера-майстра, а також тим, що не мали постійного контракту і могли вільно вибирати ролі, але цей вибір був ризикованим. Серед таких сміливців був і вищезгаданий Ф.Марч, якого вважали актором-хамелеоном за здатність повністю перевтілюватись і робити неповторним кожен образ. Для кожного персонажа він підбирав робочий діапазон, манеру мови та інші засоби, які б влучно передавали зерно образу.

Саме в цей період на екрани вийшла кінокартина «Віднесені вітром» (1939). Жительку Півдня зіграла англійська актриса В. Лі. Вже передчуваючи воєнні настрої, автори картини наділили своїх персонажів сміливістю, непокірливістю та відкритістю, що і властиве інтонаційному малюнку Скарлет. Різкі зміни в настрої, швидкі переходи від плавного «легатового» звуку до стокато це тільки підкреслювало. Але крім образу головної героїні, уваги заслуговують навіть епізодичні персонажі, кожен з яких мав власну неповторну манеру мови. Щоб це довести, достатньо прослухати хоча б одну сцену без зображення. Хочеться також відмітити роботи Хетті Макденіел в ролі Мамушки, яка стала першою темношкірою власницею Оскара, Леслі Говарда в ролі Ешлі, Олівію де Хевіленд в ролі Мелані, яка наділила свою героїню спокійним м'яким оксамитовим голосом, який підкреслював її доброту та сердечність, Батерфлай Макуін у ролі служниці Пріссі, яка зводила Скарлет з розуму противним плаксивим писклявим голосом, і, звичайно ж, Кларка Гейбла у ролі Ретта Батлера, чия манера подачі звуку була схожа за формою на інтонацію Скарлет.

Таким чином, сценічне слово у сучасному Голлівуді – результат трансформації та розвитку американського кіно з 1927 року до сьогодення.